

9.6.2026

EOAK/5263/2025

**Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Mikko Sarja**

**Esittelijä: Esittelijäneuvos Heini Färkkilä**

## **JALANKULKUREITTIIEN OPASTEKYLTTIEN KIELI**

### **1 KANTELU**

Kantelija pyysi tutkimaan Espoon kaupungin menettelyä asiassa, jossa oli kyse jalankulkureittien opasteiden kielestä. Kantelija kertoi, että Eloisa Espoo -ympäristöhankkeeseen liittyvät opasteet Espoonjoen jalankulkureittien varrella sekä hankkeen verkkosivut olivat ainoastaan suomeksi ja englanniksi. Eloisa Espoo -hanke on Espoon kaupunginvaltuuston myöntämin määrärahoihin toteutettava ympäristöhanke, minkä vuoksi opasteiden ja verkkosivujen tulisi olla myös ruotsiksi.

### **2 SELVITYS**

Kantelun johdosta pyysin asiassa selvityksen ja lausunnon Espoon kaupungilta. Kaupunki ei kuitenkaan vastannut 17.10.2025 päivättyyn selvitys- ja lausuntopyyntöön, jonka määräaika oli 5.12.2025, eikä selvityksen ja lausunnon viipymistä koskevaan 3.2.2026 päivättyyn tiedusteluun, jossa pyydettiin toimittamaan selvitys ja lausunto viimeistään 20.2.2026. Kaupunkia on vielä 9.4.2026 pyydetty viipymättä toimittamaan selvitys ja lausunto. Viimein 10.4.2026 kaupunki on toimittanut asiassa selvityksen ja lausunnon.

Kaupungin selvityksen mukaan Eloisa Espoo -hankkeen tapauksessa ei ole kyse virallisista jalankulkureittien opasteista vaan Espoo-päivän tapahtumaan liittyvästä, luontopolkutyypisistä sisällöstä. Mainitut sisältökyltit olivat olleet esillä ajanjaksolla 28.8.–7.9.2025.

Espoo-päivän ideana on, että kuka tahansa (yritys, yhteisö, yksityishenkilö) voi toteuttaa tapahtumaan sisältöjä. Kaupunki toteaa, että se ei voi vaatia kaikkia sisällöntuottajia viestimään kolmella kielellä.

Kyseisen sisällön toteuttajana on kaupungin alihankkija ja kyseisen toimijan koordinoima projekti. Kuitenkin Eloisa Espoo -hankkeen osalta viestintään oli käytettävissä rajattu määrä resursseja ja yksi hankkeen tärkein kohderyhmä olivat monikulttuuriset asukkaat, joille jopa englanninkielinen viestintä voi olla haastavaa. Näin ollen hankkeen viestintää on pyritty tekemään mahdollisimman selkeästi ja tiiviisti.

Kaupunki toteaa kiinnittävänsä jatkossa huomiota tapahtumatuottajien ohjeistamiseen ja muistuttaa, että tapahtuma-aineistot olisivat mahdollisuuksien mukaan hyvä tuottaa myös ruotsin kielellä.

Kaupunki pahoittelee selvityksen ja lausunnon antamisen viivettä.

### 3 RATKAISU

#### 3.1 Asiassa sovellettavat oikeusohjeet

**Perustuslain** 17 §:n 1 momentin Suomen kansalliskielet ovat suomi ja ruotsi. Pykälän 2 momentissa turvataan jokaisen oikeus käyttää tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa asiassaan omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia, sekä saada toimituskirjansa tällä kielellä turvataan lailla. Julkisen vallan on huolehdittava maan suomen- ja ruotsinkielisen väestön sivistyksellisistä ja yhteiskunnallisista tarpeista samanlaisten perusteiden mukaan.

Perustuslain 22 § velvoittaa julkisen vallan turvaamaan perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

**Kielilain** 5 §:n 1 momentin mukaan kielellisen jaotuksen perusyksikkö on kunta. Kunta on joko yksikielinen tai kaksikielinen. Valtioneuvoston asetuksella säädetään joka kymmenes vuosi virallisen tilaston perusteella, mitkä kunnat ovat kaksikielisiä ja mikä on näiden kuntien enemmistön kieli sekä mitkä kunnat ovat suomen- tai ruotsinkielisiä yksikielisiä kuntia.

Espoo on kaksikielinen kunta.

Lain 23 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen tulee toiminnassaan oma-aloitteisesti huolehtia siitä, että yksityishenkilön kielelliset oikeudet toteutuvat käytännössä. Pykälän 2 momentin mukaan kaksikielisen viranomaisen tulee palvella yleisöä suomeksi ja ruotsiksi. Viranomaisen tulee sekä palvelussaan että muussa toiminnassaan osoittaa yleisölle käyttävänsä molempia kieliä.

Lain 25 §:n mukaan, jos julkinen hallintotehtävä on lailla tai lain nojalla säädetty yksityiselle, sitä koskee sen hoitaessa tätä tehtävää, mitä tässä laissa säädetään viranomaisesta. Jos tehtävän vastaanottaja määräytyy viranomaisen päätöksen tai muun toimenpiteen taikka viranomaisen ja vastaanottajan välisen sopimuksen perusteella, viranomaisen on varmistettava, että tehtävää hoidettaessa annetaan tämän lain mukaista kielellistä palvelua. Tämä tulee myös varmistaa viranomaisen antaessa muun kuin julkisen hallintotehtävän yksityisen hoidettavaksi, jos tämän lain edellyttämän palvelutason ylläpitäminen sitä vaatii.

Lain 32 § 2 momentin mukaan kaksikielisen viranomaisen ilmoitukset, kuulutukset ja julkipanot sekä muut yleisölle annettavat tiedotteet tulee antaa suomen ja ruotsin kielellä.

Lain 33 §:n 1 momentin mukaan viranomaisten kaksikielisessä kunnassa asettamien kilpien, liikennemerkkien ja muiden yleisölle suunnattujen vastaavien opasteiden tekstien on oltava suomen- ja ruotsinkielisiä, jollei kansainvälisen käytännön mukaisesti käytetä pelkästään vierasta kieltä tai jollei ole kysymys yksikielisestä toimintayksiköstä. Jos uusi kunta tulee kaksikieliseksi kuntajaon muutoksen johdosta, voidaan kuitenkin kunnan sillä alueella, joka aikaisemmin oli yksikielinen, edelleen käyttää yksikielisiä kadun- ja tiennimien kilpiä. Viranomaisten muut kuin kadun- ja tiennimiä koskevat kilvet ja opasteet on muutettava kaksikieliseksi viimeistään kahden vuoden kuluttua kuntajaon muutoksen voimaantulosta lukien. Tieliikennelainsäädännössä tarkoitettujen liikennemerkkien ja ohjauslaitteiden tekstit on muutettava kaksikieliseksi viimeistään viiden vuoden kuluttua kuntajaon muutoksen voimaantulosta lukien.

Lain 35 §:n 3 momentin mukaan viranomaisten tulee toiminnassaan vaalia maan kielellistä kulttuuriperintöä ja edistää molempien kansalliskielten käyttämistä. Jos olosuhteet sitä edellyttävät, julkisen vallan on ryhdyttävä erityistoimenpiteisiin kansalliskieliin liittyvien sivistyksellisten tai yhteiskunnallisten tarpeiden turvaamiseksi.

## 3.2 Aiempi laillisuusvalvontakäytäntö

Eduskunnan oikeusasiamiehen ratkaisukäytännössä on useampaan otteeseen arvioitu kysymystä opasteiden kielestä ja kielellisten oikeuksien toteutumista.

Ratkaisussani [EOAK/5420/2024](#) arvioin kysymystä rakennustyömaan opastekylteistä. Pidin kielilain lähtökohtien mukaisena sitä, että Helsingin kaupunki jatkossa ohjeistaa yksityisiä toimijoita laatimaan tilapäisiä liikennejärjestelyjä koskevat kyltit ja opasteet sekä suomeksi että ruotsiksi.

Lentoaseman opasteiden kieltä koskevassa ratkaisussani [EOAK/6060/2023](#) tarkastelin kysymystä kielellisten oikeuksien toteutumisesta viranomaisten palveluihin ohjaavissa opasteissa Helsinki-Vantaan lentoasemalla.

Asiassa EOAK/5649/2020, joka koski muun muassa ”All passports” -kilpiä, oikeusasiamies katsoi, että kansalliskielten sivuuttaminen opasteissa vieraalla kielellä voi tulla kyseeseen, kun tämä perustuu kansainväliseen käytäntöön.

Lentokieltoaluetta osoittavan opasteen (No drone zone) kieltä koskevassa päätöksessään [EOAK/4345/2017](#) oikeusasiamies totesi kielilain näkökulmasta, että kyse oli kielilain tarkoittamista kilvistä, joiden tuli olla pääsäännön mukaan kaksikielisessä kunnassa molemmilla kansalliskielillä.

Mainitut ratkaisut ovat saatavissa oikeusasiamiehen verkkosivuilta [www.oikeusasiamies.fi](http://www.oikeusasiamies.fi).

Myös oikeuskansleri on arvioinut kysymystä kilpien kielestä. Oikeuskansleri katsoi kielilain noudattamista kaupungin pysäköintialueella koskevassa ratkaisussaan [OKV/382/1/2011](#), että tapauksessa, jossa vuokrasopimuksessa oli mainittu kaupungin oikeudesta kiinnittää kilpiä, kaupunki oli kielilain 33 §:n 1 momentin mukaisesti vastuussa siitä, että kilpien tuli olla sekä suomen- että ruotsinkielisiä.

### 3.3 Arviointi

#### 3.3.1 Kielelliset oikeudet

Nyt käsiteltävänä olevassa tilanteessa kyse ei ole ollut virallisista jalankulkureittien opasteista vaan tiettyyn tapahtumaan liittyneistä tiedotuskylteistä, jotka olivat olleet esillä varsin lyhyen 11 päivän ajanjakson ajan. Selvityksen perusteella tiedotuskyltit oli asettanut kaupungin alihankkija.

Nyt käsiteltävänä olevat kyltit eivät ole olleet viranomaisen itsensä asettamia liikennemerkkejä, joiden kielivaatimuksista säädetään kielilain 33 §:ssä. Kyse on sen sijaan ollut luontopolkutyypiseen tapahtumaan osallistuville tarkoitetuista tiedotuskylteistä, jotka eivät perustu lakiin.

Katson, ettei kyse ole tilanteesta, jossa toimijalle olisi annettu perustuslain 124 §:ssä ja kielilain 25 §:ssä tarkoitettu julkinen hallintotehtävä. Kyse ei myöskään nähdäkseni ole perustuslain 109 §:ssä tarkoitettu julkisesta tehtävästä (kuten [EOAK/5420/2024](#)).

Oikeusasiamies voi valvoa ainoastaan sitä, että viranomaiset, virkamiehet ja muut julkista tehtävää hoitavat noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa, minkä vuoksi arvioin ainoastaan Espoon kaupungin menettelyä.

Kielilain 25 §:n viimeisen virkkeen mukaan viranomaisen on varmistettava, että tehtävää hoidettaessa annetaan kielilain mukaista kielellistä palvelua, kun viranomaisen antaa muun kuin julkisen hallintotehtävän yksityisen hoidettavaksi, jos tämän lain edellyttämän palvelutason ylläpitäminen sitä vaatii. Perustuslakivaliokunnan kielilakia koskevasta hallituksen esityksestä (HE 92/2002 vp) antaman mietinnön mukaan tällainen varmistumisvelvollisuus ulottuu myös tapauksiin, joissa kysymys ei ole perustuslain tarkoittamasta julkisen hallintotehtävän siirtämisestä, vaan muunlaisesta yksityisten palvelujen käyttämisestä julkisessa toiminnassa. (PeVM 9/2002 vp, s. 5–6). Säännös on varsin tulkinnanvarainen, ja sen soveltaminen on ollut laillisuusvalvonnassa hyvin harvoin esillä. Se on tietämäni mukaan kuitenkin ollut esillä ainakin oikeusasiamiehen päätöksessä dnro 3010/4/11, joka koski kansallispuiston avajaisten yleisötapahtuman ohjelmiston kieltä. Esillä oleva kysymys siitä, sovelletaanko kielilain 25 §:ää nyt esillä olevassa tapauksessa, on siten oikeudellisesti tulkinnanvarainen.

Nähdäkseni pelkästään tapahtuminen julkinen rahoittaminen ei vielä merkitse sitä, että kielilain velvoitteet tulisivat tapahtumaan ja toimijaan sovellettavaksi. Edellä viitatussa päätöksessä oikeusasiamies on Metsähallituksen järjestämän tapahtuman kieltä tarkastellessaan todennut, että kaksikielisen toimijan järjestäessä tapahtuman kaksikielisellä alueella lähtökohtana on kielellinen yhdenvertaisuus. Käytännössä kielilain 23 §:n velvollisuus merkitsi oikeusasiamiehen mukaan sitä, että yleisölle suunnatut ohjelmat tulisi toteuttaa molemmilla kansalliskielillä siten, että molempien kieliryhmien tiedontarpeet täyttyvät. Oikeusasiamies myös korosti, että mitä merkittävämpi asia on yleisön kannalta, sitä tärkeämpää on tiedotuksen sisällöllinen ja määrällinen yhdenvertaisuus. Vastaavasti, mitä kauemmas siirrytään varsinaisesta tiedottamisesta, sitä enemmän viranomaisella on harkintavaltaa.

Kaksikielisen viranomaisen tulisi toiminnassaan osoittaa käyttävänsä molempia kieliä, vaalia maan kielellistä kulttuuriperintöä ja edistää molempien kansalliskielten käyttämistä. Katson, että kielellisiä oikeuksia olisi toteuttanut paremmin menettely, jossa kaupunki olisi varmistanut, että sen rahoittamasta ja tiiviissä yhteistyössä kaupungin kanssa järjestetystä tapahtumasta tiedotetaan tapahtuman verkkosivuilla ja tapahtuman sisältökyltein myös ruotsiksi.

Pidän tärkeänä korostaa myös sitä, että kielilaki ei estä antamasta parempaa kielellistä palvelua eli esimerkiksi tiedottamasta myös muilla kuin kansalliskielillä.

### 3.3.2 Oikeusasiamiehen tiedonsaantioikeus

Perustuslain 111 §:n 1 momentin mukaan oikeusasiamiehellä on oikeus saada viranomaisilta ja muilta julkista tehtävää hoitavilta laillisuusvalvontaansa varten tarvitsemansa tiedot.

Jotta oikeusasiamies voi toteuttaa hänelle perustuslaissa asetettua tehtävää valvoa perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutumista, viranomaisten ja muiden julkista tehtävää hoitavien tulee antaa oikeusasiamiehelle hänen laillisuusvalvontaansa varten pyytämät selvitykset. Asian yhteiskunnallista merkitystä ja tärkeyttä ilmentää se, että oikeusasiamiehen tiedonsaantioikeudesta säädetään perustuslaissa.

Ylimmän laillisuusvalvojan perustuslaillinen tiedonsaantioikeus merkitsee viranomaisten ja virkamiesten sekä muiden julkista tehtävää hoitavien velvollisuutta toimittaa asianmukaiset tiedot ja selvitykset määräaikaan mennessä.

Eduskunnan oikeusasiamiehen pyytämien selvitysten antaminen on virkatehtävä, jota koskevat yleiset virkavelvollisuudet. Tehtävien asianmukaiseen hoitamiseen kuuluu, että annetut selvitykset ovat paikkansa pitäviä ja selvitykset annetaan pyydetyn määräajan mukaisesti. Mikäli selvitystä ei jostakin syystä voida tuossa määräajassa toimittaa, määräaika voidaan selvityksen antajan pyynnöstä pidentää.

Olen aikaisemmassa ratkaisussani [EOAK/6545/2024](#) todennut, että poikkeuksellisen kiireellinen työtilanne ei ole syy olla antamatta pyydettyä selvitystä, vaan viranomaisella on velvollisuus huolehtia määräaikojen noudattamisesta tarvittaessa pyytämällä lisäaikaa. Myöskään henkilöstö- tai tehtävämuutokset eivät ole hyväksyttäviä syitä laiminlyödä selvitysten antamista, vaan kaikkien virkatehtävien siirtämisestä seuraavalle henkilölle tulee huolehtia. Toimiva asianhallintajärjestelmä, joka mahdollistaa myös määräaikojen seuraamisen, tukee tehtävien siirtoa henkilöstövaihdostilanteissa.

Kuten edellä kohdasta 2 ilmenee, Espoon kaupunki laiminlöi perustuslaissa säädetyn velvollisuutensa antaa pyytämäni laillisuusvalvontaa varten tarvitsemäni tiedot. Kaupunki toimitti pyytämäni tiedot vasta kahden muistutusviestin ja usean kuukauden jälkeen.

Kaupunki on pahoitellut selvityksen ja lausunnon toimittamisen viivästyistä.

Pidän tärkeänä, että kaupunki järjestää nyt kyseessä olevan kaltaisten selvitysten ja lausuntojen antamisen selkeästi siten, että vastaisuudessa se ei laiminlyö niiden antamista nyt tapahtuneella tavalla.

#### **4 TOIMENPITEET**

Kiinnitän Espoon kaupungin huomiota siihen, mitä olen kohdassa 3.3.1 todennut kielellisten oikeuksien toteuttamisesta ja kohdassa 3.3.2 tietojen antamisesta oikeusasiamiehelle.

Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen päätöksestäni Espoon kaupungille.